

Woordenlijsten Duits havo/vwo

Deze woordenlijst is onderdeel van de examentraining Duits havo/vwo van [Stichting Studiebegeleiding Leiden \(SSL\)](#).

Voor Duits, Engels en Frans kun je bij SSL een training in **leesvaardigheid** of een training in **lees- en luistervaardigheid** volgen. Tijdens deze cursussen krijg je tools aangereikt waarmee je op het examen het juiste antwoord in de tekst kunt vinden. Er wordt gewerkt met speciaal voor deze cursus ontwikkeld lesmateriaal, zoals deze woordenlijst. In de trainingen vroeg in het jaar, vanaf de herfstvakantie tot en met de kerstvakantie, besteden we ook aandacht aan **luistervaardigheid**.

Ook voor (bijna) alle andere examenvakken biedt SSL [examentrainingen](#) aan voor leerlingen uit 5 havo en 6 vwo.

Oefenen met de woordenlijsten

Om je te helpen bij het leren van de woordenlijsten, hebben we (een deel van) de woorden uit de lijsten in WRTS gezet. WRTS is een online programma waarmee je woordjes kunt overhoren.

Hoe gebruik je WRTS?

- Maak een account aan bij WRTS (<https://leren.wrts.nl>) en log in.
- Ga naar de WRTS-lijsten van SSL: <https://leren.wrts.nl/examentraining-ssl-leiden>.
- Klik in het menu 'Gedeelde mappen' op jouw vak. Open een van de lijsten en klik daarna op overhoren.
- Omdat sommige lijsten erg lang zijn, hebben we deze opgesplitst. Zo kan je ook met kleinere groepjes woorden oefenen, wanneer je even een half uurtje tijd hebt. Wat is belangrijk om in ieder geval voor de Examencursus te oefenen?
 - Focus als eerste op de signaalwoordenlijst (of signaalwoordenlijst essentials, als die er is voor jouw vak). Deze woordenlijst bevat de belangrijkste signaalwoorden om voor de cursus te leren. De verbanden die bij de signaalwoorden horen, zijn belangrijker om te weten dan de precieze vertaling.
 - Daarna is het heel nuttig om eens naar de basiswoordenlijst te kijken. Deze bevat de meest voorkomende woorden van de afgelopen eindexamens.

Signaalwoorden

Uitbreiding / opsomming	Erweiterung / Weiterführung / Ergänzung
auch*	ook
außerdem, zudem, zusätzlich, hinzu kommt	bovendien
ebenfalls	eveneens, ook
Erstens / Zweitens / Drittens	ten eerste / tweede / derde
nicht nur... sondern auch	niet alleen... maar ook
sowie	evenals, alsook
Zudem	daarbij

Reden / oorzaak	Begründung / Grund
denn	want
indem	doordat
nämlich	namelijk
schließlich	per slot van rekening
weil	omdat

Tegenstelling	Gegensatz
aber	maar (hoeft niet op de eerste plek van de zin te staan, dan betekent het 'echter')
allerdings	echter
dagegen, hingegen	daarentegen
dennoch	desalniettemin
doch	toch
jedoch	echter
eigentlich	eigenlijk
einerseits ... andererseits	enerzijds ... anderzijds
immerhin / ohnehin	in ieder geval, toch
nicht... sondern	niet... maar
obwohl	hoewel
stattdessen	in plaats daarvan
trotz(dem)	(des)ondanks
während	terwijl
zwar... aber / zwar...doch	weliswaar... maar

Gevolg / conclusie	Folge / Schlussfolgerung
also	dus
daher	vandaar
damit	zodat, om te bereiken dat
demnach	dus, daarom
deshalb	derhalve, daarom
deswegen	daarom, vandaar
je...desto	hoe (bijv. groter)... hoe (bijv. zwaarder)
so*	dus, daarom
so... dass	zo (bijv. eerlijk)... dat ... (bijv. kwetsend)

Voorbeeld geven / concreet maken	Illustrieren / konkretiseren
etwa	bijvoorbeeld
so*	zo, bijvoorbeeld
zum Beispiel	bijvoorbeeld

Vergelijken	Vergleichen
auch*	ook
(eben / genau) so ... wie	(net / precies) zo ... als
weder ... noch	noch ... noch (geen van beiden)

Versterking	Steigerung
erst recht	pas echt
gar	al helemaal
nicht nur ... sondern auch*	niet alleen ... maar zelfs
sogar	zelfs
tatsächlich/ in der Tat	inderdaad
zumal	vooral omdat

Beperking	Einschränkung
jedenfalls	in elk geval
nur	slechts, alleen (maar)

Extra informatie	Zusatz
übrigens	overigens, 'by the way'
zusätzlich	daar komt bij, daarnaast

Tijd / volgorde	
Anfangs	Aanvankelijk
Bis	Totdat
Bevor / vor	Voor(dat)
Damals	Vroeger
Früher	Vroeger / in het verleden
Heutzutage	Nu, tegenwoordig, vandaag de dag

Tijd / volgorde (vervolg)	
Inzwischen	Ondertussen (soms als in: ondertussen gebeurt het tegenovergestelde)
Jetzt	Nu / tegenwoordig
Mittlerweile	Ondertussen
Seitdem	Sindsdien
Später	Later
Zuletzt	Als laatste

* Woord komt meerdere keren voor in de lijst.

Tekstverbanden

In de volgende lijst staan woorden die verbanden tussen tekstdelen kunnen aangeven.

Uitbreiding / opsomming		
Ergänzung	Uitwerking	Er wordt nieuwe informatie gegeven over een eerder genoemd onderdeel
Verallgemeinerung	Algemeen maken	Van een concreet gegeven naar iets algemeen gaan
Weiterführung	Voortzetting	Een argument wordt weer opgepakt en verder uitgewerkt

Reden / oorzaak		
Begründung	Beredenering	Nadere uitleg om een eerder standpunt te onderbouwen
Erklärung	Verklaring	Een verklaring voor een eerder genoemd feit
Ursachen	Oorzaken	Reden van het ontstaan van een bepaald gegeven

Gevolg / conclusie		
Rückschluss	Gevolgtrekking	Logische gevolgtrekking uit wat voorafgaat.
Schlussfolgerung	Conclusie	De uitkomst van de overdenkingen, argumenten en observaties
Zusammenfassung	Samenvatting	Het voorgaande wordt samengevat

Voorbeeld geven / concreet maken		
Abstrahierung	Abstract maken	Iets algemeen om een concreet gegeven te verduidelijken
Beispiele	Voorbeelden	Concrete omschrijving die iets algemeen verduidelijkt
Erläuterung	Toelichting	Er komt meer uitleg over een bewering met het doel deze te verduidelijken
Illustration	Illustratie	Concreet gegeven om iets algemeen te verduidelijken
Konkretisierung	Concreet maken	Concreet gegeven om iets algemeen te verduidelijken

Versterking / toespitsing		
Steigerung	Versterking	Een argument wordt nog sterker neergezet
Verschärfung	Verscherping	Een punt wordt nog specifiek gemaakt en beargumenteerd
Zuspitzung	Toespitsing	De schrijver focust zich geheel op het maken van één punt

Beperking / afzwakking / tegenstelling		
Abschwächung	Afzwakking	Een eerder gemaakte uitspraak wordt minder sterk gemaakt of in twijfel getrokken
Einräumung	Toegeving	Een andere kant van de zaak wordt ook toegelicht
Einschränkung	Beperking	Een voorwaarde die het aantal mogelijke oplossingen / oorzaken / gevolgen beperkt
Entkräftung	Ontkrachting	Er wordt aangetoond dat een stelling of standpunt fout is
in Frage stellen	In twijfel trekken	Een eerder gemaakte uitspraak wordt minder sterk gemaakt of in twijfel getrokken
Relativierung	Relativering	Een eerder gemaakte uitspraak wordt minder sterk gemaakt of in twijfel getrokken
Verharmlosung	Triviaal maken	Een eerder gemaakte uitspraak wordt minder sterk gemaakt of in twijfel getrokken
Vorbehalt	Voorbehoud	Er is in principe sprake van een bepaalde uitkomst, behalve als X gebeurt (X is het voorbehoud)
Widerlegung	Weerlegging	Er wordt aangetoond dat een stelling of bewering fout is
Widerspruch	Tegenspraak	Er wordt aangetoond dat een stelling of bewering fout is

Overige		
Argumenten	Argumenten	Redenen voor een bepaalde standpunt
Behauptung	Bewering	De schrijver noemt een bepaald standpunt over een onderwerp
Bestätigung	Bevestiging	Er wordt aangetoond dat een stelling waar is
Beweis	Bewijs	Er wordt aangetoond dat een stelling waar is
Einleitung	Inleiding	Een bepaald (deel)onderwerp wordt geïntroduceerd

Basiswoorden

Hieronder vind je de zogenaamde 'basiswoorden' Duits. Deze lijst is gemaakt op basis van de examens van afgelopen jaren. De woorden die hier staan komen daarin relatief vaak voor. Wanneer je aan je woordenschat wilt werken in voorbereiding op je examen, kun je deze woordenlijst leren. Om het leren gemakkelijker te maken, zijn de woorden in categorieën ingedeeld. Cursief gedrukte woorden komen vaker in vwo-examens dan in havo-examens voor. Desalniettemin kunnen ze ook voor havoleerlingen handig zijn om te leren.

Belangrijk voor het begrijpen van de vraag en antwoorden	
I. In de vraag	
Annahme	stelling
Aussage	uitspraak
bedeuten → Bedeutung	betekenen → betekenis
behaupten → Behauptung	beweren → bewering
sich beziehen (=sich verhalten) Beziehung, Verhältnis	zich verhouden verhouding
entsprechen	overeenkomen met
ersetzen	vervangen
schliessen aus	concluderen uit
Verfasser(in)	auteur (m/v)
<i>erwähnen</i>	<i>noemen</i>
<i>hervorgehen aus</i>	<i>voortkomen uit</i>
II. In de tekst	
Absatz	alinea
dem 3. Absatz nach	volgens de 3 ^e alinea
Satz	zin
Seite	pagina; kant
Zeile	regel

Belangrijke tijdsbepalingen	
als	toen
bisher (=bislant)	tot nu toe
derzeit	nu
häufig	vaak
heute	vandaag
immer	altijd
innerhalb von...	in een tijdsbestek van...
inzwischen	intussen
jetzt	nu
manchmal	soms
nachdem	nadat
nie(mals)	nooit
nun	nu
oft	vaak

Belangrijke tijdsbepalingen (vervolg)	
schließlich	tot slot
schon	al, reeds
selten	zelden
sobald	zodra
sofort	meteen
während	terwijl; tijdens
wann	wanneer
wenn	als (leidt een voorwaarde in)
<i>bald</i>	<i>spoedig</i>
<i>bereits</i>	<i>al, reeds</i>
<i>damals</i>	<i>destijds</i>
<i>dauerhaft</i>	<i>duurzaam</i>
<i>künftig</i>	<i>in de toekomst</i>
<i>letztlich</i>	<i>recent</i>
<i>mittlerweile</i>	<i>ondertussen</i>
<i>rasch</i>	<i>snel</i>
<i>ständig</i>	<i>steeds; de hele tijd</i>
<i>zunächst</i>	<i>allereerst</i>

Negatieve strekking	
befürchten → Furcht	vrezen → angst
fehlen	ontbreken, missen
Fehler	fout
kaum	amper, nauwelijks
leider	helaas
Lüge	leugen
mangelhaft	gebrekkig
mangeln	ontbreken, missen
niedergeschlagen	teneergeslagen, ontmoedigd
Opfer	slachtoffer
scheitern	mislukken
Verlust	verlies
verschwinden	verdwijnen
warnen vor	waarschuwen voor; afraden
<i>ablehnen</i>	<i>afkeuren</i>
<i>(be)drohen → Drohung</i>	<i>(be)dreigen → dreiging</i>
<i>Empörung → empört</i>	<i>verontwaardiging → verontwaardigd</i>
<i>enttäuscht</i>	<i>teleurgesteld</i>
<i>heuchlerisch</i>	<i>huichelachtig; hypocriet</i>
<i>sich irren → Irrtum</i>	<i>zich vergissen → vergissing</i>
<i>(er)löschen</i>	<i>verwijderen</i>
<i>verletzen → Verletzung</i>	<i>kwetsen; overtreden → blessure; overtreding</i>

Positieve strekking	
Erfolg → erfolgreich	succes → succesvol
erlaubt	toegestaan
sich freuen → froh	blij zijn → vrolijk, blij
gelingen	lukken
Lösung	oplossing
richtig	juist
wichtig	belangrijk
<i>hoffen</i> → <i>Hoffnung</i>	<i>hopen</i> → <i>hoop</i>
<i>schaffen</i>	<i>voor elkaar krijgen, lukken</i>
<i>-wert/Wert</i>	<i>-waarde/ waarde</i>

Overige emoties en toon in de tekst	
Begeisterung → begeistert	enthousiasme → enthousiast
Empörung (empört)	verontwaardigheid (verontwaardigd)
ernst (nehmen)	serieus(nemen)
erstaunen → erstaunt/erstaunlich	verbazen → verbaasd/verbazingwekkend
Gleichgültig(keit)	onverschillig(heid)
Überraschung → überrascht	verrassen → verrast
<i>verwunderlich</i> → <i>verwundert</i>	<i>wonderbaarlijk</i> → <i>verwonderd</i>

Onderzoek doen, onderwijs, opvoeding	
Ausbildung	opleiding
Ausnahme	uitzondering
Bildung	vorming, ontwikkeling
Eltern	ouders
erforderlich	nodig, vereist
Ergebnis	resultaat
Erziehung	opvoeding
Fähigkeit	vaardigheid
Fehlerquote	foutmarge
fordern	eisen
fördern	stimuleren
Forschung → Forscher	onderzoek → onderzoekers
Herausforderung	uitdaging
leisten → Leistung	presteren → prestatie
überfordert	overbelast
unterrichten → Unterricht	onderwijzen → onderwijs
Wissenschaft → Wissenschaftler	wetenschap → wetenschappers
zeigen	(aan)tonen
<i>angeblich</i>	<i>zogenaamd</i>
<i>belegen (=nachweisen)</i>	<i>aantonen, bewijzen</i>
<i>Bilanz</i>	<i>resultaat</i>

Onderzoek doen, onderwijs, opvoeding (vervolg)	
<i>bilden</i>	<i>vormen, maken</i>
<i>Daten</i>	<i>data, gegevens</i>
<i>Fazit</i>	<i>resultaat</i>
<i>laut</i>	<i>volgens</i>
<i>prägen</i>	<i>beïnvloeden</i>
<i>Umfrage</i>	<i>rondvraag</i>
<i>Verfahren</i>	<i>het procédé, werkwijze</i>
<i>veröffentlichen</i>	<i>publiceren</i>
<i>(An)Zeichen (=Hinweis)</i>	<i>teken, aanwijzing</i>

Mens en maatschappij	
Behörde	de overheid; de autoriteiten
sich benehmen (=sich verhalten)	zich gedragen
Bundesland	deelstaat (16 in Duitsland)
DDR → Deutsche Demokratische Republik	voormalig Oost-Duitsland
Fernsehen	televisie
Geschäft	'business', zaken, winkel
Geschichte	geschiedenis; verhaal
Gesellschaft	maatschappij
Gesetz	wet
Kampf	strijd
Kunde	klant
Leute	mensen
schützen → Schutz	beschermen → bescherming
Umwelt	milieu
Urlaub	vakantie
Verhalten (=Benehmen)	gedrag
vorbeugen	voorkomen
Wahl	keuze; verkiezingen
wählen	kiezen
Werbung	reclame
Wirtschaft	economie
<i>sich beschäftigen</i>	<i>zich bezighouden</i>
<i>sich bewerben</i>	<i>solliciteren</i>
<i>kündigen → Kündigung</i>	<i>ontslaan → ontslag</i>
<i>Maßnahme</i>	<i>maatregel</i>
<i>Wettbewerb</i>	<i>wedstrijd; concurrentie</i>

Lichaam en zintuigen	
Alter	leeftijd
Gedächtnis	geheugen
Körper	lichaam
Schmerz	pijn
<i>Herz</i>	<i>hart</i>
<i>Hirn (=Gehirn)</i>	<i>hersenen</i>
<i>nähren → Nahrung (=Ernährung)</i>	<i>voeden → voeding</i>

Lijkt op het Nederlands	
sich ändern	veranderen
Ärger	ergernis
Art	aard, soort
auf Grund (ook als één woord: aufgrund)	op grond van...
Fach (mv: Fächer)	vak
Fall (mv=Fälle)	geval
führen	leiden, voeren
ganz	gans, helemaal
gebrauchen (=benutzen)	gebruiken
gehören	horen bij
Gewalt	geweld
Hälfte	helft
haupt- (bijv. : Hauptstadt)	hoofd (bvb: hoofdstad)
Hilfe	hulp
leicht (=einfach)	licht, eenvoudig
Ort	oord, plek
schön	mooi
schwer (=schwierig)	zwaar, moeilijk
Teil	deel
Übung	oefening
Unfall	ongeval
unterscheiden	onderscheiden
unterschiedlich	verschillend
Urteil → beurteilen	oordeel → beoordelen
verstehen	verstaan, begrijpen
vielleicht	wellicht, misschien
Vorurteil	vooroordeel
Zahl	aantal
Zeit	tijd
<i>bezeichnen</i>	<i>betekenen</i>
<i>durchschnittlich</i>	<i>'doorsnee-lijk': gemiddeld</i>
<i>empfehlen</i>	<i>aanbevelen</i>
<i>steuern</i>	<i>sturen</i>

'Valse vrienden', niet wat het lijkt	
bekommen	krijgen (niet: bekomen)
brauchen	nodig hebben (niet: gebruiken)
denn	want (niet: dan)
dürfen	mogen (niet: durven)
fast	bijna (niet: vast)
herstellen → Hersteller	produceren → producent (niet: herstellen)
machen	doen (niet: maken)
nett	aardig (niet: netjes)
sollen	moeten (niet: zullen)
versprechen	beloven (niet: verspreken)
verständlich → Verständnis	begrijpelijk → begrip (niet: verstandig)
versuchen	proberen (niet: verzoeken)
wachsen	groeien (niet: wachten)
<i>aufschließen → aufgeschlossen</i>	<i>openen → openen (niet: afsluiten)</i>
<i>auslösen</i>	<i>veroorzaken</i>
<i>bedürfen → Bedürfnis</i>	<i>nodig hebben → behoefte (niet: bederven)</i>
<i>eng</i>	<i>nauw (niet: eng)</i>
<i>erst</i>	<i>pas (niet: eerst)</i>
<i>klar</i>	<i>duidelijk (niet: klaar)</i>
<i>knapp</i>	<i>bijna (niet: knap)</i>
<i>offenbar</i>	<i>blijkbaar (niet: openbaar)</i>
<i>(aus)reichen</i>	<i>voldoen (niet: uitreiken)</i>
<i>schlimm</i>	<i>erg (niet: slim)</i>

Varia	
entscheiden → Entscheidung	beslissen → beslissing
Gerät	toestel, apparaat
nächste	volgende
reden	spreken
sonst	voor de rest, anders
unbedingt	zeker, beslist
verfügen → Verfügung	beschikken → beschikking
(an/ver)wenden	toepassen
ziehen	trekken
Ziel	doel
<i>ziemlich</i>	<i>tamelijk, nogal</i>
<i>ähnlich</i>	<i>vergelijkbaar</i>
<i>Beschleunigung → Entschleunigung</i>	<i>versnelling → onthaasting</i>
<i>beteiligt</i>	<i>betrokken</i>
<i>durchaus</i>	<i>volkomen, geheel en al</i>
<i>erhalten</i>	<i>bevatten</i>
<i>fern → entfernen</i>	<i>ver weg → verwijderen</i>
<i>gerade</i>	<i>juist, precise</i>
<i>trennen → Trennung</i>	<i>scheiden → scheiding</i>

Voorzetsels en belangrijke grammaticale constructies	
ab-	af-
auf-	op- , open-
dieser, diese, dieses	deze
jeder, jede, jedes	elke
manche	sommige
solche	zulke
weiter-	verder-
wieder-	weer-, opnieuw-
zu-	toe-
<i>der/die jenige der/die</i>	<i>degene/diegene die</i>
<i>deren</i>	<i>hun, van hen</i>
<i>eher... als...</i>	<i>eerder/liever... dan...</i>
<i>nicht zuletzt</i>	<i>niet in de laatste plaats</i>
<i>sei/seien</i>	<i>is/zijn (volgens iemand anders dan de schrijver van de tekst)</i>
<i>wäre</i>	<i>zou zijn</i>
<i>wider-</i>	<i>tegen-</i>

Bekend verondersteld	
I. Woorden algemeen	
billig	goedkoop
dort	daar
Erwachsene	volwassene
etwas	iets
fahren	rijden, varen
früh(er)	vroeg(er)
gestern	gisteren
heute	vandaag
Krank(heit)	ziek(te)
spät(er)	laat (later)
teuer	duur
II. Woorden grammatica	
aber	maar
aus	uit
bei	bij
bis(her)	tot (nu toe)
dazu	daartoe, daarvoor
durch	door
für	voor
gegen	tegen
genau	precies
nach(dem)	naar, na(dien)

Bekend verondersteld (vervolg)

neben	naast
nur	alleen
oder	of
ohne	zonder
seit(dem)	sinds(dien)
statt	in plaats van
über	over
um	om, rond, rondom
von	van
vor(her)	voor(heen)
wann?	wanneer?
was?	wat?
wer?	wie?
wie?	hoe?
wo?	waar?
woher?	waarvandaan?
wohin?	waarheen?
zu	tot, te
zwischen	tussen